

Styrelsen för Ålands gymnasium

Hänvisning
LL (2011:13) om gymnasieutbildning

Kontaktperson
Överinspektör Bodil Regårdh

Ärende
**LÄROPLANSGRUNDER FÖR
YRKESINRIKTAD SPECIALUNDERVISNING**

Ålands landskapsregering beslöt den 19 juni 2012 med stöd av 16 § LL (13:2011) om gymnasieutbildning att fastställa läroplansgrunder för yrkesinriktad specialundervisning.

Läroplansgrunderna träder i kraft från och med 1 augusti 2012. Läroplansgrunderna ersätter avsnittet 5.5 Specialundervisning i av landskapsregeringen fastställda läroplansgrunder från den 15 november 2007.

Läroplansgrunderna ska användas som grund för uppgörande av programvisa läroplaner inom yrkesinriktad specialundervisning. För närvarande erbjuds utbildningsprogrammet för hotell-, restaurang- och cateringbranschen och utbildningsprogrammet för fastighetsservicebranschen med anpassad läroplan. Läroplansgrunderna ska även användas vid ordnande av undervisning för studerande i behov av särskilt stöd inom andra utbildningsprogram inom den grundläggande yrkesutbildningen.

Minister Johan Ehn

Byråchef Elisabeth Storfors

BILAGA: Fastställda läroplansgrunder för yrkesinriktad specialundervisning

FÖR KÄNNEDOM: Grundskolans högstadieskolor
 Studiehandedare
 Förbundsstyrelser
 AMS
 Rektor för Ålands yrkesgymnasium (inger.rosenberg@gymnasium.ax)

Läroplansgrunder för yrkesinriktad specialundervisning

Allmänt

Föreliggande läroplansgrunder gäller för den yrkesinriktade specialundervisningen. Läroplansgrunderna ska användas både inom yrkesinriktad specialundervisning i programform och vid ordnande av undervisning för enskilda studerande i behov av särskilt stöd inom den grundläggande yrkesutbildningens utbildningsprogram.

Styrelsen för Ålands gymnasium ska utifrån dessa läroplansgrunder fastställa anpassade läroplaner och bedömningskriterier inom respektive program. I de anpassade läroplanerna för programmen fastställs målen för kunskandet och hur de enskilda målen bedöms, hur utbildningen genomförs och vilka undervisningsmetoder som används. Ålands gymnasium ska översända de fastställda anpassade läroplanerna för respektive program till Ålands landskapsregering för kännedom (17 § LL 13/2011).

För närvarande erbjuds två yrkesinriktade utbildningsprogram med anpassad läroplan i Ålands gymnasium, utbildningsprogrammen inom hotell-, restaurang- och cateringbranschen och inom fastighetsservicebranschen. De yrkesinriktade utbildningsprogrammen med anpassad läroplan är avsedda för studerande med funktionsnedsättning eller därmed jämförbar orsak och som därför är i behov av särskilt stöd. Antalet studieplatser till utbildningsprogrammen ska följa gällande dimensioneringsbeslut.

Inom den grundläggande yrkesutbildningens olika utbildningsprogram ska enskilda studerande vid behov erbjudas specialundervisning. Specialundervisningen för en enskild studerande innebär en anpassad studiegång i förhållande till utbildningsprogrammets läroplan. Den grundläggande principen för specialundervisningen är inkludering och fullvärdigt deltagande. Det innebär att det så långt det är möjligt ordnas specialundervisning enligt en anpassad läroplan inom den utbildning den studerande blivit antagen till.

Rektor ska tillse att det för varje studerande i den yrkesinriktade specialundervisningen utarbetas en individuell plan där behovet av specialundervisning beskrivs samt vilka stödåtgärder, särskilda undervisningsarrangemang och individuella specialtjänster den studerande får (hänvisning till kap. 4). Den individuella planen utarbetas så att det ger den studerande goda möjligheter att placera sig i arbetslivet (14 § LL 13/2011).

1. Övergripande mål

Målet för den yrkesinriktade specialundervisningen i programform är att den studerande når en sådan yrkeskompetens att sysselsättning i arbetslivet lyckas. Efter avslutad utbildning ska den studerande kunna:

- utföra enklare arbetsuppgifter av varierande art inom respektive bransch under någon annans överinseende
- arbeta enligt instruktioner
- ansvara för sina arbetsuppgifter
- fungera som medlem i ett arbetslag
- i sitt arbete beakta ekonomiska, ergonomiska, hygieniska och miljö- och säkerhetsaspekter

2. Programstruktur och omfattning

Utbildningsprogrammen inom den yrkesinriktade specialundervisningen omfattar 120 studieveckor fördelade på tre år. Utbildningarna ska slutföras senast inom fyra år och basera sig på senast fastställda Läroplansgrunder för utbildningen på gymnasienivå som landskapsregeringen fastställt. En studievecka utgörs av studier som normalt omfattar den studerandes insats på 40 studietimmar för att uppnå fastställda mål.

Utbildningsprogrammen ska bestå av yrkesämnen, allmänna ämnen och valbara ämnen. Inom yrkesämnena ska det även ingå lärande i arbete (LIA). Utbildningarnas struktur ska följa den fördelning mellan allmänna ämnen-yrkesämnen-valbara ämnen som finns fastslagen i gällande läroplansgrunder. Målen för de enskilda ämnena samt tidsåtgången bestäms utgående från den enskilda studerandes behov i den studerandes individuella plan(beskrivs i kap. 4).

2.1 Grunder för yrkesämnena

Yrkesämnena inom den yrkesinriktade specialundervisningen i programform omfattar 80 studieveckor. I läroplanernas ämnesdel beskrivs yrkesämnena inom respektive utbildningsprogram med mål och kunnande på anpassad nivå, med avseende på de kunskaper, färdigheter och den kompetens som studerande ska uppnå i studierna. I läroplanen ska det framgå var och hur läroplansgrundernas temaområden kommer att tas upp i undervisningen. Läroplanen ska klargöra när kunnandet bedöms med yrkesprov eller med annan metod. Bedömningskriterier ska finnas för vitsord på berömlig, god och nöjaktig nivå. Beskrivningen ska basera sig på mål och kunnande för yrkesämnena i senast fastslagna åländska läroplansgrunder.

2.2 Grunder för allmänna ämnen

De allmänna ämnenas omfattning är 21 studieveckor. I läroplanernas ämnesdel ska de allmänna ämnena beskrivas med mål och kunnande på anpassad nivå med avseende på de kunskaper, färdigheter och den kompetens som studerande ska uppnå i studierna. Bedömningskriterier ska finnas för vitsord på berömlig, god och nöjaktig nivå. Beskrivningen ska basera sig på den läroplan i allmänna ämnen som landskapsregeringen fastställt. Bedömningen av allmänna ämnen kan i tillämpliga delar integreras med bedömningen av yrkesämnena i form av yrkesprov.

2.3 Grunder för valbara ämnen

De valbara ämnenas omfattning är 19 studieveckor. Valbara ämnen ska ge den studerande möjligheter att fördjupa eller bredda sitt kunnande inom yrkesområdet eller inom andra valbara studiehelheter som erbjuds inom Ålands yrkesgymnasium. I läroplanernas ämnesdel ska de valbara ämnena beskrivas med mål och kunnande på anpassad nivå med avseende på de kunskaper, färdigheter och den kompetens som studerande ska uppnå i studierna. Bedömningskriterier ska finnas för vitsord på berömlig, god och nöjaktig nivå. Vid fastställandet av läroplanen för valbara studiehelheter inom yrkesområdet ska ovan angivna direktiv för yrkesämnena följas.

2.4 Lärande i arbete (LIA)

Lärande i arbete ska ingå som ett naturligt inslag i utbildningen som helhet och knyts till lämpliga studiehelheter/ämnen inom yrkesämnena. Lärande i arbete inom den yrkesinriktade specialutbildningen ska ge studerande beredskap för sysselsättning inom arbetslivet. Omfattningen av lärande i arbete ska vara minst sex (6) studieveckor inom respektive utbildningsprogram.

2.5 Bedömning och betyg

Bedömning av studerande i den yrkesinriktade specialundervisningen ska följa de bedömningskriterier som fastställts i den anpassade läroplanen. En studerande med funktionsnedsättning och därmed jämförbar orsak ska vid bedömning av studieprestationerna ges möjligheter till specialarrangemang, exempelvis muntliga prov. Styrelsen utarbetar och fastställer de anpassade kraven på yrkesskicklighet och målen och bedömningskriterierna i examensdelen samt målen och bedömningskriterier för de allmänna ämnena. Vitsordsskalan ska vara densamma som används i allmänhet.

När kraven på yrkesskicklighet eller målen i en examen har anpassats med stöd av 14 § i gymnasielagen, ska detta antecknas i betyget. En fotnotsanteckning om de anpassade kraven på yrkesskicklighet eller målen ska göras både på avgångsbetyget och på yrkesprovsbetyget. Den studerande ska få ett examensbetyg även om examensmålen har anpassats. Yrkesproven kan bedömas verbalt inom specialundervisningen.

En anpassad studiegång kan få konsekvenser för yrkesmässig kompetens eller behörighet till fortsatta studier. Den studerande ska veta att en utbildning som genomgått enligt anpassade krav på yrkesskicklighet kan inverka på möjligheterna till fortsatta studier och framgång i dem. För att möjliggöra ett ställningstagande till eventuella konsekvenser ska sådana utredas och skriftligen klargöras för den studerande och för vårdnadshavaren.

Om det kunnande som anges i kraven på yrkesskicklighet och målen till väsentliga delar blir bristfälligt ska ett betyg över slutförda studier ges i stället för examensbetyg. I en bilaga beskrivs vad den studerande kan bäst/studerandes kunnande.

3. Individuell plan

En individuell plan (IP) som beskriver hur undervisningen ordnas ska utarbetas för varje studerande inom specialundervisningen. Den individuella planen ska utarbetas i samråd med den studerande och om studerande är minderårig med vårdnadshavaren, representanter från den tidigare skolan, lärarna och sakkunniga inom studerandevården.

Den individuella planen ska innehålla:

- grunden för den läroplan som följs i undervisningen
- examens omfattning
- den yrkesmässiga kompetens utbildningen leder till
- den anpassade läroplan som följs med beaktande av studerandes individuella behov
- de särskilda undervisningsarrangemang och studerandevårdstjänster som den studerande får
- andra individuella service- och stödåtgärder
- motiveringen för specialundervisningen samt
- principer och tidpunkter för uppföljning och utvärdering av studerandes framsteg inom olika områden och olika sätt på vilka studerande kan visa sitt kunnande

Den studerandes framgång följs upp under utbildningens gång och de individuella målen och stödåtgärderna ska korrigeras vid behov. Den individuella planen ska utvärderas och uppdateras minst 2 ggr/år tillsammans med den studerande och om studerande är minderårig med vårdnadshavare.